

Komagelva

Varangerer for

Det er ikke hit du drar for å debutere som laksefisker, men ønsker du nye utfordringer i ei annerledes elv, er Komagelva en reise verd!

Nykommere reiser som regel hjem igjen uten fisk. Omtrent slik lød beskjednen min fiskekompis Rune fikk da han stilte på Bruhytta i Komagvær for desinfisering og kjøp av fiskekort. Og da jeg ankom tre dager senere, hadde han ikke gjort de lokale storfiskernes ord til skamme. Om vi ser bort fra ei sjørøye i miniformat, hadde Rune fortsatt til gode å lure en ordentlig Komagfisk. Mye bedre ble ikke humøret av at de som klarte det brukte en fiske metode som er ukjent for de fleste søringer, og som vi heller ikke hadde utstyr til å prøve oss på.

Jeg var altså forberedt på at det kunne bli vanskelig, og den første kvelden i elva styrket meg ikke i trua. Jeg fant en tilsynelatende

Terje Bomann-Larsen

Tekst og foto

lovende høl i en sving nær hytta, men ved nærmere ettersyn viste det seg at den knapt noe sted var mer enn en halv meter dyp, og ingen fisk viste seg. Akkurat det kunne vel også henge sammen med at temperaturen etter solnedgang sank raskt mot frysepunktet.

EN FIN DAG

Klarværet gjorde natta kald, men da jeg neste morgen kjører oppover langs elva i strålende solskinn, viser termometeret nærmere 20 grader. At vinden har dreid fra nordøst og over på sør er heller ingen ulykke, men jeg er litt betenkt på å fiske den grunne, ginklare elva under så blanke forhold. Siden Komagelva har dannet et søkk i den ellers ganske flate vidda, er den bare unntaksvis synlig fra veien. Jeg må derfor stadig finne avstikkere ut på brinken for å få et overblikk over eventuelle fiskeplasser. Disse stikker seg ikke akkurat fram, for her er kilometer på kilometer med brede, grunne

stryk. Det står sikkert fisk hist og her, men standplassene er ikke lettlete.

Noen kilometer oppstrøms finner jeg likevel det jeg leter etter: Fra høyden ser jeg en strekning der den monotone strømmen brytes opp av noe som kan ligne høler med innos og brekk. Det er bare en hake ved det: Det står allerede en fisker der. Strekningen er ikke lang, men med litt godvilje kan den kanskje defineres som to atskilte fiskeplasser. Likevel tenker jeg at det ikke er god tone å gå ut på plassen nedenfor fiskeren, så jeg på vei inn i bilen igjen da jeg kaster et siste blikk på mannen i strømmen og ser at han kjører fisk.

MED 18-FOTER I «ENHÅNDESELV»

Fiskesuget må stagges – jeg er plutselig på jobb. Da jeg ser laksen vel på land, slenger jeg kameraet over skulderen og går ned stien. Switchstanga er ferdig rigget, og får selvsagt

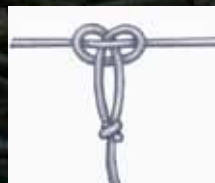
laks viderekomne

være med. Da jeg kommer ned har fiskeren skjenket seg en velfortjent kopp kaffe, og jeg ser at det ikke bare ligger én, men to sølvblanke lakser ved hans føtter. Den ene kan vel være 2,5, men den siste er godt over 3 kilo. Det er ganske respektabelt i midten av august, da det hovedsakelig er smålaks som går i Komagelva.

Karl Kristiansen er en av de lokale veteranene som ikke bare kjenner elva, men også den stede fiskemetode – populært kalt dibbling – til fullkommenhet. Det mest påfallende er den lange, kraftige tohåndstanga. I ei elv der du rimelig greit når enhver standplass med en nifoter, synes 18 fot å være hinsides overkill,

SUKSESS MED LANG STANG: Karl Kristiansen fra Kiberg vet hvor og hvordan Komagelaksen skal lures.

GLIDENDE KNUTE (FIG.1): Med denne knuten festes opphengeren til fortommen.

men stanglengden er ikke valgt for å kaste langt – snarere tvert imot. Her er det snakk om å vippe ut noen få meter snøre sammen med fortommen som er i tilnærmet full stanglengde. Om lag midt på er denne forsynt med en opphenger på snaut en meter. I enden henger ei slank flue bundet på enkeltkrok, mens opphengerflua som regel er på dobbel ørretkrok. Når denne ekipasjen føres ned gjennom de smale hølene, vil opphengerflua danse og stripe i overflata, og fordi kroken har nedbøyd øye, blir den gjerne liggende med kroken opp. Endeflua fungerer som «drivanker», samtidig som den fisker mer som ei ordinær våtflue. Noen ganger tar laksen endeflua, men vel så ofte opphengeren, og for å unngå at endeflua da hekter seg fast under kjøringen, er knuten mellom opphenger og fortom konstruert slik at den glir ved kraftig drag (se fig.). Ved fast fisk glir knuten ned til endeflua, og problemet er løst.

FISK PÅ REKKE – MEN IKKE PÅ RAD

Denne hølen forteller tydelig hvorfor en slik metode har blitt utviklet, og fortsatt er den mest brukte, nettopp i Komagelva. Elveleiet her er kanskje 50 meter bredt, men området der fisken står er neppe mer enn tre. Til gjengjeld er det kanskje 30 meter mellom øverste og nederste fisk i rekka. Selv om Karl har forsynt seg godt, er det flere igjen for meg å fiske på, men jeg skjønner fort at tradisjonell våtfluesving ikke virker særlig effektivt. Elleveteren kommer bokstavelig talt til kort for den lokale teknikken,

Einbu- flua

Tørrfluekrok nr. 10
Kropp: Fly Rite nr. 19,
Light Tan, dubbet slank.
Vinge: Lys beige
polygarn, bundet spent,
skrått opp.
Hackle: Blue Dun Saddle.

på standplassen, men kan lik en næringsøkende ørret både gå opp og slippe seg ned i strømmen før den bryter overflata. Det gjelder å få flua til å drive noen meter langs det som kan kalles fiskens vakbane. Jeg presenterer helst skrått nedstrøms, med god slakk på fortom og snøre. Siden jeg ikke vil kjenne om fisken tar, er det viktig å ha øyekontakt med flua.

LAKS PÅ LAND

Den første laksen viser ingen interesse, så jeg går noen meter for å kaste på neste, som er nøye lokalisert ved en stein. Med et kort tverrstrøms plasserer jeg flua en god meter ovenfor steinen og mater etter med løslinje så den får drive ned i strømkanten ved siden av den. Da flua dupper ned i en bølgedal møtes den av laksen som tar den i et head-and-tail-vak. Jeg strammer rolig opp, og fisken er fast. I det kjøringa starter, kaster jeg et blikk mot høyden der Karls Volvojeep står parkert, og ser at han nettopp kommer fram til bilen. Så blir jeg opptatt med mitt noen minutter,

GOD TØRRFLUE:
Bundet for ørretfiske i Telemark, suksess på laks i Finnmark - ikke bare i Komagelva!

LOKAL FAVORITT:
«Komager'n» er mye brukt som endeflue i dibbletakkelet, men også i ordinært våtfluefiske. Karl Kristiansens versjon har tradisjonell vinge av teal, men den bindes også med hårvinge av squirrel (amerikansk ekorn).

men det finnes en annen metode til å presentere flua i strømretningen: Dead drift tørrflue. Jeg har ambisjoner om å ta laks på tørrflue på denne turen, og hvor/når skal det skje, om ikke her? Karl har gjort sitt for dagen, og har snart fylt sesongkvoten på 20 laks, så han overlater godplassen til meg, men før han går gir han meg et tips om tørrfluevalg. Blant feite bombere og yppige streaking caddis peker han ut ei slank og enkel hackleflue som jeg egentlig har bundet for ørretfiske i Telemark.

Som en ørretfisker sikter jeg meg inn på den øverste fisken i strømmen. Den har ikke vist seg så mange ganger, så jeg er ikke helt sikker på hvor den står. En laks viser seg sjelden akkurat

VIKTIG REDSKAP: Bil er et must i Komagelvas nedre deler, men den gamle Volvojeepen passer bedre til veistandarden enn Alt om Fiskes Polo!

Spesiell elv – spesielle regler

Du finner det meste du trenger å vite på Komagelv JFFs hjemmeside komagelv.com. Desinfisering og kjøp av fiskekort ordner du på Bruhytta som ligger der riksveien mellom Vadsø og Vardø krysser Komagelva. I hovedsesongen er den åpen mellom 16 og 20.00. Husk kontanter – inklusive 200 kr til depositum og 100 kr for desinfisering. Bruhytta har ikke kortterminal!

Noen av fiskereglene (se komagelv.com) er ganske spesielle, og verd å nevne her: I likhet med flere Varangerelver er det strenge restriksjoner på redskapsbruk. Alt fluefiske skal for eksempel være overflatenært. Kun flytesnore er tillatt, og fluene får ikke være fortyngtet. Mer spesielt er at bare tørrfluer kan presenteres med oppstrøms kast. Bakgrunnen for disse reglene er ikke vanskelig å forstå: I trange høler der fisken står tett, kan svake sjeler bli fristet over evne til å bruke ufine metoder. Det unngår man ved å bare tillate metoder der fisken må stige fra standplassen for å ta.

Når det gjelder overnatting, finnes det utleiehytter, men tilbudet i umiddelbar nærhet er sparsomt. Vi fant vår hytte på www.varijat.com. Men bilturen fra Vadsø eller Vardø, der det er mange tilbud, går relativt raskt.

for selv om grilsen neppe bikker tokilosgrensa, så gir den seg ikke helt uten kamp. Da den til slutt kan bukses inn mellom strandsteinene til en avstengt pytt for kroklosning

og fotografering, kikker jeg igjen opp mot brinken. Karl står fortsatt ved bilen. Han vinker.

Mobildekningen er så som så, men oppe ved bilen får jeg kontakt

KJENT KULP:
Allemannskulpen
er en av de mest
populære plassene i
Komagelva.

med Rune som prøver lykken lenger oppe på andre sida. Han har så langt testet ut det meste av våtfluer og riffing – også store tørrfluer av typen «bomber», men ennå ikke slanke tørrfluer fisket dead drift på ørretvis. Han takker for tipset og skifter flue og taktikk. Da vi møtes til middag på hytta noen timer senere, kan han rapportere om både en smålaks og ei sjørøye på snaue kiloen tatt på denne metoden.

Stemningen i hytta er lett og fin, men jeg gnages av en liten usikkerhet: Tørrfluefiske etter laks regnes ofte som en godværsmetode som fungerer i klart vann og grunne holer. Grunne holer og klart vann finner du over alt i Komagelva, men blanke sommerdager er mer unntak enn regel. Vil det funke også i mer normalt gråvær?

LITA TØRRFLUE – IKKE BARE I SOLSKINN

Allerede neste dag er sola borte, og selv om vinddraget fortsatt er sørlig og relativt mildt, har temperaturen falt fra sommerlige 20 til mer normale 15 grader. Godplassen fra gårdsdagen er opptatt, men nå er det ingen å se i den velrenommerte Allemannsdammen, så jeg stikker dit. Denne hølen er i den nedre delen noe bredere enn de fleste, og kan egne seg for ulike teknikker. Flere fisker viser seg, og jeg prøver både med våtflue, riffing hitch og ulike tørrfluer før jeg

LOKAL TEKNIKK: Jan Nøtnæs er søring, men har lært seg den lokale teknikken der fluene styres gjennom strømmen med 18 fots tohåndstang.

IKKE BARE LAKS: Komagelva er en av de beste sjørøyeelvene i Finnmark. Som i de andre Varangerelvene har bestanden gått tilbake, men de siste årene har den vært i ny framgang, og det var i 2012 en sesongkvote på 10 sjørøyer. Sesongen for fiske på denne arten ble avsluttet 31. 07., så da vi var der i august måtte all røye returneres mest mulig uskadd. (Foto: Rune Skullestad)

knyter på suksessflua fra dagen før. Med den nøder jeg en smålaks som jeg har lokalisert ganske nøyaktig i den smale innstrømmen like oppunder fredningssonen. Sønnvinden gir gode vilkår for fluekast de fleste steder i denne elva, men her kommer den oppstrøms og vanskeliggjør presis presentasjon, og bare mellom vindrossene er det mulig å legge kastene slik at flua får drive foran fortom og snøre.

Mens jeg strever med mitt, blir jeg var en fisk som viser seg head-and-tail i kanten av strømmen

nede på brekket. Nykommer!, er min første tanke, og jeg forlater den uvillige i innstrømmen mens jeg drar skyteline av snellespolen. Det påfølgende kastet legger jeg skrått nedstrøms slik at flua lander tett ved motsatt bredd, noen meter ovenfor og bortenfor den vakende fisken. Jeg mater ut løslin, og følger fluas drift med øynene til den forsvinner i småbølgene. Da jeg tror den er nesten nede ved standplassen, strammer jeg opp så flua svinger ut i strømmen, og slipper mer løslin for å la den drive upåvirket igjen. Ved neste oppstramming møter jeg motstand. Denne gangen ser jeg ikke fisken ta, og skal ikke påstå at flua fløt oppå vannet, men at laksen også kan ta ei diskret ørretflue i gråvær, er hevet over tvil. Heller ikke denne er noen kjempe - målt til 52 cm og omregnet til 1,3 kilo.

LAKSEFISKE I VILLMARK

Med to døgn til rådighet rakk jeg selvsagt ikke annet enn å skimme overflata av Komagelva, og måtte konsentrere meg om de nedre delene. Med ganske lange avstander mellom ganske begrensede fiskeområder, er bil et absolutt must i denne delen. Men har du tid og krefter, bør du absolutt ta beina fatt og gå fem-seks kilometer inn fra grensa til nasjonalparken. Her kan du følge veien som ble sperret for motorisert trafikk da parken ble opprettet, og turen tar om lag halvannen time. Elva er mindre der inne, men laksen går helt

til Bjørnskardet, ca 25 kilometer fra munningen i Komagvær. Søker du villmark og ensomhet i kombinasjon med spennende fiske, er det bare å ta med teltet og slå seg ned for noen dager.

Innvandrer fra øst

Pukkellaksen har sin naturlige utbredelse i det nordlige Stillehavet, men ble i perioden 1958 til 1989 utsatt i flere elver på Kolahalvøya. Herfra har den spredd seg videre til Øst-Finnmark, og det er påvist gyting med suksess i Vestre Jakobselv. Pukkellaksen anses som konkurrent til atlanterhavslaksen, og er uønsket i Norge. Heller ikke er den særlig ettertraktet som matfisk etter at den har gått opp i elva, da kvaliteten taper seg raskt når gytetida nærmer seg. Om fiskerne i Komagelva får den på kroken ender det gjerne med død og forråtnelse på elvebredden. For å fiske opp mest mulig pukkellaks er det utvidet sesong for fiske etter denne fram til 14. september i munningsområdet. I denne perioden er det også tillatt å fiske sjørøret som helst kommer på elva etter at ordinær sesong er avsluttet.